

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

આર/ક્રિમિનલ મિસ. એપિલિકેશન નં. ૬૧૬૦/૨૦૧૭

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.એસ.સુપેહિયા

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	ના
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	ના

=====

કૃષ્ણકુમાર છગનભાઈ ટંડેલ

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૧ અન્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફથી એડવોકેટ : શ્રી ઝુબીન એફ. ભરડા (૧૫૯)
સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફથી એડવોકેટ : શ્રી હાર્દિક સોની, એ.પી.પી.
સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફથી એડવોકેટ : શ્રી શિવાંગ એમ. શાહ (૫૯૧૬)
સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફથી એડવોકેટ : શ્રી વિકાસ વી. નાયર (૭૪૪૪)

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.એસ.સુપેહિયા

તારીખ : ૨૮/૦૬/૨૦૧૯

મૌખિક ચુકાદો

૧. નવસારી જિલ્લાના ધોલાઈ મરીન પોલીસ સ્ટેશન ખાતે ભારતીય દંડ સંહિતા,
૧૮૬૦ (જે હવે પછી 'આઈ.પી.સી.' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૫૦૪, ૫૦૬(૨)
અને ૧૧૪ હેઠળ નોંધાયેલ સી.આર. નં. II-૧/૨૦૧૭ ની વાદગ્રસ્ત
એફ.આઈ.આર. ૨૬ અને બાતલ કરવાની દાદ માંગવા માટે હાલની અરજી દાખલ
કરવામાં આવેલ છે.

૨. હાલની અરજી દાખલ કરવા તરફ દોરી જતી કેસની સંક્ષિપ્ત હકીકતો નીચે
મુજબ છે:

૨.૧. ફરિયાદી એટલે કે પ્રોમિસકુમાર સોમાભાઈ ટંડેલે તારીખ ૧૧.૦૨.૨૦૧૭
ના રોજ એવી અન્ય બાબતો સાથે ફરિયાદ નોંધાવી હતી કે તારીખ

૧૩.૦૨.૨૦૧૨ ના રોજ કલેક્ટરશ્રી, નવસારીએ વર્ષ ૨૦૦૯ માં ફરિયાદી દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજીના અનુસંધાને મેંદર ગામના બ્લોક નં. ૯૦૩ માં આવેલ પ્લોટ નં. ૫૬ વાળી ૫ હેક્ટર જમીન ઝીંગા ઉછેર (શ્રીમ્પ ફાર્મિંગ) ના હેતુ માટે ફરિયાદીને ફાળવી આપી હતી. તારીખ ૦૪.૦૨.૨૦૧૭ ના રોજ સાંજે આશરે ૦૩:૪૫ વાગ્યે ફરિયાદી ઝીંગા ફાર્મ બનાવવાની પ્રક્રિયામાં હતો અને તે સમયે ત્યાં ઊભો હતો, ત્યારે કૃષ્ણભાઈ છગનભાઈ ટંકેલ અને ધોલાઈ ગામના ભૂતપૂર્વ સરપંચનો ભાઈ કાયો તેની પાસે આવ્યા અને તેને કહ્યું કે તેણે ઝીંગા ફાર્મ બનાવવું નહીં કે કોઈ ધંધો કરવો નહીં અને તેને ત્યાંથી જતા રહેવા કહ્યું, અન્યથા અપશબ્દો બોલી જાનથી મારી નાખવાની ધમકી આપી અને ત્યારબાદ તે ત્યાંથી ચાલ્યા ગયા હતા. તારીખ ૦૬.૦૨.૨૦૧૭ ના રોજ આરોપી કૃષ્ણભાઈએ ફરિયાદીને તેના મોબાઈલ ફોન પર ફરીથી ધમકી આપી હતી અને ત્યારબાદ ફરિયાદીને એફ.આઈ.આર. નોંધાવવાની ફરજ પડી હતી.

૩. અરજદાર તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ઝુબીન ભરડાએ એવી રજૂઆત કરી હતી કે અરજદાર એક પ્રશિક્ષિત એકવાકલ્યરિસ્ટ છે અને છેલ્લા ૨૫ વર્ષથી ઝીંગા ઉછેરના વ્યવસાયમાં છે. ફરિયાદી અને અરજદાર એક જ ગામના હોવાથી એકબીજાને ઓળખતા હતા અને એવી પરસ્પર સમજૂતીથી કે અરજદાર શ્રમ, કુશળતા અને નાણાં રોકીને ઝીંગાનો ઉછેર કરશે અને વ્યવસાયની આવક અરજદાર અને ફરિયાદી વચ્ચે વહેંચવામાં આવશે, તે મુજબ ખારા પાણીમાં ઝીંગા ઉછેર માટે જમીન ફાળવવા વિનંતી કરતી એક અરજી ફરિયાદી દ્વારા વર્ષ ૨૦૦૭

માં કલેક્ટરશ્રીને કરવામાં આવી હતી. જેના અનુસંધાને કલેક્ટરશ્રી, નવસારીએ તારીખ ૧૩.૦૨.૨૦૧૨ ના હુકમથી ઝીંગા ઉછેર માટે ફરિયાદીના નામે ૫ હેક્ટર જમીન ફાળવી આપી હતી.

૪. અરજદાર તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ઝુબીન ભરડાએ રજૂઆત કરી હતી કે કલેક્ટરશ્રી દ્વારા ફાળવણીનો હુકમ કરવામાં આવ્યા બાદ, ફરિયાદી વર્ષ ૨૦૧૨ ના અંતમાં અથવા ૨૦૧૩ ની શરૂઆતમાં કામ અર્થે અબુધાબી (યુ.એ.ઈ.) ગયો હતો અને વર્ષ ૨૦૧૫ સુધી અબુધાબીમાં રહ્યો હતો. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે બીજી બાજુ, તે દરમિયાન અરજદારે ફરિયાદીના નામે તમામ ઔપચારિકતાઓ પૂર્ણ કરી હતી અને ગ્રામ પંચાયત તેમજ અડીને આવેલી પંચાયત, કે જે ઝીંગા ઉછેરની પ્રવૃત્તિ સામે વાંધો ઉઠાવતી હતી, પાસેથી તમામ જરૂરી અને આવશ્યક પરવાનગીઓ મેળવી લીધી હતી અને ત્યારબાદ અરજદાર દ્વારા તમામ મંજૂરીઓ મેળવી લેવામાં આવી હતી અને જરૂરી મંજૂરી મેળવ્યા બાદ અરજદારે ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર વિકસાવવાનું શરૂ કર્યું હતું. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરી હતી કે અરજદાર જ્યારે ઝીંગા ફાર્મ વિકસાવવાની પ્રક્રિયામાં હતો ત્યારે ફરિયાદી પણ અબુધાબીથી પાછો આવ્યો હતો અને અબુધાબીથી પરત આવ્યા પછી, તેની દાનત બદલાઈ હતી અને તેણે ઝીંગા ફાર્મના વિકાસ અને તેના ઉછેર સામે વાંધાઓ ઉઠાવવાનું શરૂ કર્યું હતું. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદીએ તારીખ ૨૬.૧૦.૨૦૧૫ ના રોજ કલેક્ટરશ્રી, નવસારીને એવી અરજી કરી હતી કે ફરિયાદીએ અરજદારને સોંપેલા મૂળ દસ્તાવેજો અરજદાર પરત સોંપતો નથી અને ત્યારબાદ કલેક્ટરશ્રી, નવસારીએ તારીખ ૦૨.૧૧.૨૦૧૫ ની

નોટિસ દ્વારા બંને પક્ષકારોને સાંભળવા અને જરૂરી હુકમ પસાર કરવા માટે અરજદાર અને ફરિયાદીને તારીખ ૧૮.૧૧.૨૦૧૫ ના રોજ ઉપસ્થિત રહેવા જણાવ્યું હતું.

૫. અરજદાર તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ઝુબીન ભરડાએ રજૂઆત કરી હતી કે ખેતરમાં બાંધકામની પ્રવૃત્તિ બંધ થાય તેવા આડકતરા હેતુથી વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. દાખલ કરવામાં આવી છે. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદમાં લગાવવામાં આવેલા આક્ષેપો અરજદાર સામે પોલીસ દ્વારા તપાસને ન્યાયી ઠેરવે તેવો કોઈ કોન્ઝિઝેબલ ગુનો જાહેર કરતા નથી, કારણ કે અરજદાર ગુનાના સ્થળે હાજર હોવાનો કથિત આક્ષેપ છે અને વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે તેણે ફરિયાદીને અપશબ્દો બોલ્યા હતા અને જો તે ઝીંગા ફાર્મ બનાવશે તો તેને જાનથી મારી નાખવાની ધમકી આપી હતી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે એફ.આઈ.આર. માં કરવામાં આવેલા નિર્વિવાદ આક્ષેપો જો સંપૂર્ણપણે સ્વીકારી લેવામાં આવે તો પણ, જેના માટે વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. નોંધવામાં આવી છે તેવા કોઈ ગુનાનું આચરણ જાહેર થતું નથી.

૬. અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ભરડાએ રજૂઆત કરી હતી કે વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. માં આઈ.પી.સી. ની કલમ ૫૦૪ અને ૫૦૬(૨) હેઠળનો કોઈ કેસ બનતો નથી, કારણ કે ફરિયાદી દ્વારા એવો કોઈ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો નથી કે આ ધમકીથી તેને કોઈ ભય (એલાર્મ) પેદા થયો હતો અને એફ.આઈ.આર. સાત દિવસના સમયગાળા પછી નોંધાવવામાં આવી છે અને તેથી આઈ.પી.સી. ની

કલમ ૫૦૪ ના ઘટકો હાલના કેસમાં સંતોષાતા નથી. આમ, તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. ૨૬ અને બાતલ થવી જોઈએ.

૭. તપાસ અધિકારીની સૂચના મુજબ ઉપસ્થિત વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી હાર્દિક સોનીએ તારીખ ૨૮.૦૬.૨૦૧૯ નો રિપોર્ટ રજૂ કર્યો હતો, જે રેકર્ડ પર લેવામાં આવ્યો છે. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે તપાસ પૂર્ણ થઈ ગઈ છે અને તપાસ પરથી જણાય છે કે આરોપીએ ફરિયાદીને મોબાઈલ પર ધમકી આપી હતી અને તે સમયે ત્યાં કોઈ હાજર ન હતું. તપાસ પરથી વધુમાં એવું પણ જણાય છે કે જ્યારે બનાવ બન્યો ત્યારે ઝીંગા ફાર્મના તળાવ પાસે દૂર બોલાચાલી થઈ હતી.

૮. સામાવાળા નં. ૨ – મૂળ ફરિયાદી તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી વિકાસ નાયરે એવી રજૂઆત કરી હતી કે વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. ૨૬બાતલ કરવી જોઈએ નહીં. તેમણે સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા સોગંદનામા પર આધાર રાખ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદીને અરજદાર દ્વારા ધમકી આપવામાં આવી હતી, તેથી વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. ૨૬ થઈ શકે નહીં.

૯. મેં સંબંધિત પક્ષકારો તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડવોકેટોને સાંભળ્યા છે. મેં રેકર્ડ પર મૂકવામાં આવેલા સંબંધિત દસ્તાવેજોનું પણ અવલોકન કર્યું છે.

૧૦. એ બાબત નિર્વિવાદ છે કે તારીખ ૦૪.૦૨.૨૦૧૭ ના રોજ બનેલા બનાવ માટે ૭ દિવસના વિલંબ બાદ તારીખ ૧૧.૦૨.૨૦૧૭ ના રોજ એફ.આઈ.આર.

નોંધાવવામાં આવી છે. ફરિયાદીનો એવો આક્ષેપ છે કે આશરે ૦૩:૪૫ વાગ્યે તે ઝીંગા ફાર્મ બનાવવાની પ્રક્રિયામાં હતો અને ત્યાં ઊભો હતો, તે સમયે અરજદાર તેની પાસે આવ્યો હતો અને તેને ઝીંગા ફાર્મ ન બનાવવા જણાવ્યું હતું અને અપશબ્દો બોલી જાનથી મારી નાખવાની ધમકી આપી હતી. એફ.આઈ.આર. નોંધાવવામાં થયેલા વિલંબ અંગે ફરિયાદી દ્વારા કોઈ ખુલાસો રજૂ કરવામાં આવ્યો નથી.

૧૧. કિશન સિંહ (મૃતક) ના કાનૂની વારસદારો મારફતે વિરુદ્ધ ગુરપાલ સિંહ અને અન્ય, (૨૦૧૦) ૮ એસસીસી ૭૭૫ ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાનો, ખાસ કરીને તેના પેરા નં. ૨૨ નો ઉપયોગી સંદર્ભ લઈ શકાય તેમ છે.

"૨૨. એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં એફ.આઈ.આર. નોંધાવવામાં વિલંબ થાય છે, ત્યાં અદાલતે આવા વિલંબ માટે બુદ્ધિગમ્ય ખુલાસો જોવો પડે છે. આવા ખુલાસાના અભાવે, વિલંબ ઘાતક નીવડી શકે છે. આવી કાર્યવાહી રદ કરવાનું કારણ માત્ર એટલું જ ન હોઈ શકે કે આક્ષેપો પાછળથી ઊભા કરેલા વિચાર હતા અથવા ઘટનાઓને અતિશયોકિતભર્યું સ્વરૂપ આપવામાં આવ્યું હતું. આવા કેસોમાં અદાલતે તેની સમક્ષના તથ્યોની ઝીણવટપૂર્વક તપાસ કરવી જોઈએ, કારણ કે સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ સફળ થવામાં નિષ્ફળ ગયેલો હતાશ પક્ષકાર બદલ્લિયાથી સામાપક્ષને હેરાન કરવા અથવા સામાપક્ષ પર વેર વાળવાના આડકતરા હેતુથી ફોજદારી કાર્યવાહી શરૂ કરી શકે છે. હતાશ અને નિરાશ પક્ષકારોને ફોજદારી

અદાલતના અધિકારક્ષેત્રનો સસ્તામાં આશરો લઈને તેમની હતાશા બહાર કાઢવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં. અદાલતી કાર્યવાહીને હેરાનગતિ અને સતાવણીના હથિયાર તરીકે અધોગતિ પામવા દેવી જોઈએ નહીં. આવા કિસ્સામાં, જ્યાં અંગત અને વ્યક્તિગત અદાવતને કારણે સામાપક્ષ સાથે વેર વાળવાના અને સામાપક્ષને લાંબી અને કષ્ટદાયક ફોજદારી કાર્યવાહીમાં ફસાવવાના ઈરાદાથી સ્પષ્ટપણે એફ.આઈ.આર. નોંધાવવામાં આવી હોય, ત્યાં કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં અદાલત એવો અભિપ્રાય લઈ શકે છે કે તે કાયદાની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ છે. (જુઓ: ચંદ્રપાલ સિંહ અને અન્ય વિરુદ્ધ મહારાજ સિંહ અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૮૨ એસસી ૧૨૩૮; હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય વિરુદ્ધ ચૌધરી ભજનલાલ અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૯૨ એસસી ૬૦૪ : (૧૯૯૨ એ.આઈ.આર. એસસી૬બલ્યુ ૨૩૭); જી. સાગર સૂરી અને અન્ય વિરુદ્ધ યુ.પી. રાજ્ય અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૨૦૦૦ એસસી ૭૫૪; અને ગોરીગે પેન્ટૈયા વિરુદ્ધ આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય, (૨૦૦૮) ૧૨ એસસીસી ૫૩૧ : (એ.આઈ.આર. ૨૦૦૮ એસસી (સપ્લી.) ૬૩૪ : ૨૦૦૮ એ.આઈ.આર. એસસી૬બલ્યુ ૬૯૦૧))."

૧૨. આઈ.પી.સી. ની કલમ ૫૦૩ "ગુનાહિત ધાકધમકી" ને વ્યાખ્યાયિત કરે છે, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:

"૫૦૩. ગુનાહિત ધાકધમકી. — જે કોઈ બીજી વ્યક્તિને તેની વ્યક્તિગત શારીરિક સુરક્ષા, પ્રતિષ્ઠા અથવા મિલકતને, અથવા જે વ્યક્તિમાં તે રસ ધરાવતી હોય તેની વ્યક્તિગત સુરક્ષા કે પ્રતિષ્ઠાને કોઈ નુકસાન પહોંચાડવાની ધમકી, તે વ્યક્તિમાં ભય પેદા કરવાના ઈરાદાથી, અથવા તે વ્યક્તિ જે કૃત્ય કરવા કાયદેસર બંધાયેલી નથી તે કૃત્ય કરાવવા માટે, અથવા તે વ્યક્તિ જે કૃત્ય કરવા કાયદેસર હકદાર છે તે કૃત્ય કરવાનું ટાળવા માટે આવી ધમકીના અમલથી બચવાના સાધન તરીકે કરાવવાના ઈરાદાથી આપે છે, તે ગુનાહિત ધાકધમકી કરે છે. ખુલાસો. — જે મૃત વ્યક્તિમાં ધમકી મેળવનાર રસ ધરાવતો હોય તેની પ્રતિષ્ઠાને નુકસાન પહોંચાડવાની ધમકી આ કલમ હેઠળ આવે છે. દૃષ્ટાંત: 'અ', 'બ' ને સિવિલ દાવો ચલાવતો અટકાવવાના ઈરાદાથી 'બ' નું ઘર બાળી નાખવાની ધમકી આપે છે. 'અ' ગુનાહિત ધાકધમકી માટે દોષિત છે."

આઈ.પી.સી. ની કલમ ૫૦૬ "ગુનાહિત ધાકધમકી માટે સજા" નિર્ધારિત કરે છે, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:

"૫૦૬. ગુનાહિત ધાકધમકી માટે સજા. — જે કોઈ વ્યક્તિ ગુનાહિત ધાકધમકીનો ગુનો કરશે તેને બે વર્ષ સુધીની મુદત માટેની બેમાંથી કોઈપણ પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા બંનેની સજા કરવામાં આવશે; જો ધમકી મૃત્યુ અથવા ગંભીર ઈજા પહોંચાડવાની વગેરે હોય. — અને જો ધમકી મૃત્યુ અથવા ગંભીર ઈજા પહોંચાડવાની, અથવા અગ્નિ

દ્વારા કોઈપણ મિલકતનો નાશ કરવાની, અથવા મૃત્યુદંડ કે આજીવન કેદ અથવા સાત વર્ષ સુધીની મુદતની કેદની સજાને પાત્ર ગુનો આચરવાની, અથવા સ્ત્રી પર વ્યભિચારનું આળ મૂકવાની હોય, તો તેને સાત વર્ષ સુધીની મુદત માટેની બેમાંથી કોઈપણ પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા બંનેની સજા કરવામાં આવશે."

૧૩. જ્યાં સુધી આઈ.પી.સી. ની કલમ ૫૦૬(૨) હેઠળના ગુનાનો સંબંધ છે, તે પણ સ્થાપિત થતો નથી. આઈ.પી.સી. ની કલમ ૫૦૩ "ગુનાહિત ધાકધમકી" ને વ્યાખ્યાયિત કરે છે, જે નીચે મુજબ સમાવિષ્ટ છે:

"૫૦૩. ગુનાહિત ધાકધમકી. — જે કોઈ બીજી વ્યક્તિને તેની વ્યક્તિગત સુરક્ષા, પ્રતિષ્ઠા અથવા મિલકતને, અથવા જે વ્યક્તિમાં તે રસ ધરાવતી હોય તેની વ્યક્તિગત સુરક્ષા કે પ્રતિષ્ઠાને કોઈ નુકસાન પહોંચાડવાની ધમકી, તે વ્યક્તિમાં ભય પેદા કરવાના ઈરાદાથી, અથવા તે વ્યક્તિ જે કૃત્ય કરવા કાયદેસર બંધાયેલી નથી તે કૃત્ય કરાવવા માટે, અથવા તે વ્યક્તિ જે કૃત્ય કરવા કાયદેસર હકદાર છે તે કૃત્ય કરવાનું ટાળવા માટે આવી ધમકીના અમલથી બચવાના સાધન તરીકે કરાવવાના ઈરાદાથી આપે છે, તે ગુનાહિત ધાકધમકી કરે છે. ખુલાસો. — જે મૃત વ્યક્તિમાં ધમકી મેળવનાર રસ ધરાવતો હોય તેની પ્રતિષ્ઠાને નુકસાન પહોંચાડવાની ધમકી આ કલમ હેઠળ આવે છે. દૃષ્ટાંત: 'અ', 'બ' ને સિવિલ

દાવો ચલાવતો અટકાવવાના ઈરાદાથી 'બ' નું ઘર બાળી નાખવાની ધમકી આપે છે. 'અ' ગુનાહિત ધાકધમકી માટે દોષિત છે."

૧૪. હવે એ કાનૂની સ્થિતિ સુપ્રતિષ્ઠિત (રેસ ઇન્ટિગ્રા) છે કે આઈ.પી.સી. ની કલમ ૫૦૩ ના ઘટકો સંતોષવા માટે ફરિયાદી કે ભોગ બનનારના મનમાં ભય (એલાર્મ) પેદા થવો અનિવાર્ય (સાઈન ક્વા નોન) છે અને જો તેનો અભાવ હોય, તો આઈ.પી.સી. ની કલમ ૫૦૬ હેઠળ કોઈ ગુનો સ્થાપિત થયો હોવાનું કહી શકાય નહીં. આ અદાલતે મેહુલ ચુનીભાઈ ચોક્સી વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, ૨૦૧૮(૧) જી.એલ.આર. ૩૪૯ ના કેસમાં કરેલા અવલોકનોનો લાભદાયી સંદર્ભ આપી શકાય તેમ છે. આ અદાલતે આઈ.પી.સી. ની કલમ ૫૦૩ ની જોગવાઈઓની તપાસ કરતી વખતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

"આવશ્યક ઘટકો ગુનાહિત ધાકધમકીનો ગુનો ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૫૦૩ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે અને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૫૦૬ તેના માટે સજાની જોગવાઈ કરે છે. કલમ ૫૦૩ નીચે મુજબ વંચાય છે:

"જે કોઈ બીજી વ્યક્તિને તેની વ્યક્તિગત સુરક્ષા, પ્રતિષ્ઠા અથવા મિલકતને, અથવા જે વ્યક્તિમાં તે રસ ધરાવતી હોય તેની વ્યક્તિગત સુરક્ષા કે પ્રતિષ્ઠાને કોઈ નુકસાન પહોંચાડવાની ધમકી, તે વ્યક્તિમાં ભય પેદા કરવાના ઈરાદાથી, અથવા તે વ્યક્તિ જે કૃત્ય કરવા કાયદેસર બંધાયેલી નથી તે કૃત્ય કરાવવા માટે, અથવા તે વ્યક્તિ જે કૃત્ય કરવા

કાયદેસર હકદાર છે તે કૃત્ય કરવાનું ટાળવા માટે આવી ધમકીના અમલથી બચવાના સાધન તરીકે કરાવવાના ઈરાદાથી આપે છે, તે ગુનાહિત ધાકધમકી કરે છે.

ખુલાસો: જે મૃત વ્યક્તિમાં ધમકી મેળવનાર રસ ધરાવતો હોય તેની પ્રતિષ્ઠાને નુકસાન પહોંચાડવાની ધમકી આ કલમ હેઠળ આવે છે. કલમ ૫૦૩ હેઠળના ગુનાના નીચે મુજબના આવશ્યક તત્વો છે:

૧. કોઈપણ ઈજા પહોંચાડવાની વ્યક્તિને ધમકી આપવી;

(i) તેની વ્યક્તિગત સુરક્ષા, પ્રતિષ્ઠા અથવા મિલકતને; અથવા

(ii) તે વ્યક્તિ જેમાં રસ ધરાવતી હોય તેવી વ્યક્તિને કે તેની પ્રતિષ્ઠાને.

૨. આ ધમકી નીચેના ઈરાદા સાથે હોવી જોઈએ;

(i) તે વ્યક્તિના મનમાં ભય (એલાર્મ) પેદા કરવાનો; અથવા

(ii) આવી ધમકીના અમલથી બચવાના સાધન તરીકે તે વ્યક્તિ પાસે એવું કોઈપણ કૃત્ય કરાવવાનો કે જે કરવા માટે તે કાયદેસર બંધાયેલી ન હોય; અથવા

(iii) આવી ધમકીના અમલથી બચવાના સાધન તરીકે તે વ્યક્તિને એવું કોઈપણ કૃત્ય કરવાનું ટાળવા માટે પ્રેરવાનો કે જે કરવા તે કાયદેસર હકદાર હોય.

૪૬. ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૫૦૬ નું માત્ર વાંચન એ સ્પષ્ટ કરે છે કે તેનો એક ભાગ ગુનાહિત ધાકધમકી સાથે સંબંધિત છે. ગુનાહિત ધાકધમકીનો ગુનો બનતા પહેલાં, એ સ્થાપિત થવું આવશ્યક છે કે આરોપીનો ઈરાદો ફરિયાદીના મનમાં ભય પેદા કરવાનો હતો. આરોપી અરજદાર દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલા દીવાલ બાંધવાના કામમાં હસ્તક્ષેપ કરતા અટકાવવાના હેતુથી, ફરિયાદીમાં ભય પેદા કરવાના ઈરાદા વિના માત્ર ધમકીઓ આપવી તે ગુનાહિત ધાકધમકીનો ગુનો બનાવશે નહીં. સમગ્ર એફ.આઈ.આર. માં એવો કોઈ અણસારો સુદ્ધાં નથી કે જે ધમકીઓ આપવામાં આવી હતી તેનાથી પ્રથમ માહિતી આપનારના મનમાં ખરેખર કોઈ ભય પેદા થયો હતો અને તેણે વાસ્તવમાં ભય અનુભવ્યો હતો."

હાલના કેસમાં, ફરિયાદમાં એવો કોઈ અણસારો પણ નથી કે અરજદાર દ્વારા આપવામાં આવેલી કથિત ગુનાહિત ધાકધમકીથી ફરિયાદીના મનમાં કોઈ ભય પેદા થયો હતો અને તેણે ખરેખર ખૂબ ભય અનુભવ્યો હતો. તદુપરાંત, એફ.આઈ.આર. નોંધાવવામાં ૭ દિવસનો વિલંબ એ હકીકતને સમર્થન આપે છે કે કથિત ગુનાહિત ધાકધમકીથી કોઈ ભય પેદા થયો ન હતો અને તેણે પોતાના જીવન માટે કોઈ તાત્કાલિક જોખમ અનુભવ્યું ન હતું. એફ.આઈ.આર. નોંધવામાં વિલંબ એ પોતે ફરિયાદીના કેસ માટે ઘાતક છે, કારણ કે તે અરજદાર દ્વારા ગુનાહિત ધાકધમકી આપવામાં આવ્યાના તેના આક્ષેપોને ક્ષીણ કરશે. આમ, હાલના કેસમાં એફ.આઈ.આર. માં લગાવવામાં આવેલ આઈ.પી.સી. ની કલમ ૫૦૬ હેઠળનો કોઈ ગુનો સ્થાપિત થતો નથી. એવું જણાય છે કે વાદ્યસ્ત

એફ.આઈ.આર. પક્ષકારો વચ્ચેની દુશ્મનાવટના કારણે અરજદાર સામે વેર વાળવાના આડકતરા હેતુથી નોંધાવવામાં આવી છે, તેથી તેને રદ અને બાતલ કરવી જરૂરી બને છે.

૧૫. આ બાબતને ધ્યાનમાં લેતાં તેમજ કેસના વિશિષ્ટ તથ્યો અને સંજોગોમાં આ અદાલતનો સુવિચારિત અભિપ્રાય છે કે હાલનો કેસ ભજનલાલ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત પરિમાણોની અંદર આવે છે, કે જેમાં નીચે મુજબની ૭ શ્રેણીઓ વર્ણવવામાં આવી છે:

"(૧) જ્યાં ફર્સ્ટ ઇન્ફોર્મેશન રિપોર્ટ અથવા એફ.આઈ.આર. માં કરવામાં આવેલા આક્ષેપો, ભલે તેઓને તેમના મૂળ સ્વરૂપે (ફેસ વેલ્યુ પર) લેવામાં આવે અને સંપૂર્ણ રીતે સ્વીકારવામાં આવે તો પણ, પ્રથમદર્શી રીતે કોઈ ગુનો બનતો નથી કે આરોપી સામે કોઈ કેસ બનતો નથી.

(૨) જ્યાં એફ.આઈ.આર. માંના આક્ષેપો અને અન્ય સામગ્રી, જો કોઈ હોય તો, કે જે એફ.આઈ.આર. સાથે હોય, સંહિતાની કલમ ૧૫૫(૨) ના કાર્યક્ષેત્ર હેઠળ મેજિસ્ટ્રેટના હુકમ વિના સંહિતાની કલમ ૧૫૬(૧) હેઠળ પોલીસ અધિકારીઓ દ્વારા તપાસને ન્યાયી ઠેરવતા કોઈ કોન્નિઝેબલ ગુનાની રચના જાહેર કરતી નથી.

(૩) જ્યાં એફ.આઈ.આર. માં કરવામાં આવેલા નિર્વિવાદ આક્ષેપો અને તેના સમર્થનમાં એકત્ર કરવામાં આવેલા પુરાવા કોઈપણ ગુનાનું આચરણ જાહેર કરતા નથી અને આરોપી સામે કોઈ કેસ બનાવતા નથી.

(૪) જ્યાં એફ.આઈ.આર. માંના આક્ષેપો કોન્ફિઝેબલ ગુનો બનાવતા નથી પરંતુ માત્ર નોન-કોન્ફિઝેબલ ગુનો બનાવે છે, ત્યાં સંહિતાની કલમ ૧૫૫(૨) હેઠળ વિચાર્યા મુજબ મેજિસ્ટ્રેટના હુકમ વિના પોલીસ અધિકારી દ્વારા કોઈ તપાસ કરવાની પરવાનગી નથી.

(૫) જ્યાં એફ.આઈ.આર. માં કરવામાં આવેલા આક્ષેપો એટલા વાહિયાત અને સ્વાભાવિક રીતે અસંભવિત છે કે જેના આધારે કોઈ પણ સમજદાર વ્યક્તિ આરોપી સામે આગળ વધવા માટે પૂરતા કારણો છે તેવા ન્યાયી નિષ્કર્ષ પર ક્યારેય પહોંચી શકે નહીં.

(૬) જ્યાં સંહિતા અથવા સંબંધિત અધિનિયમ (કે જેના હેઠળ ફોજદારી કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી છે) ની કોઈપણ જોગવાઈમાં કાર્યવાહી શરૂ કરવા અને ચાલુ રાખવા સામે સ્પષ્ટ કાનૂની પ્રતિબંધ હોય અને/અથવા જ્યાં સંહિતા અથવા સંબંધિત અધિનિયમમાં કોઈ વિશિષ્ટ જોગવાઈ હોય કે જે વ્યથિત પક્ષકારની ફરિયાદ માટે અસરકારક નિવારણ પૂરું પાડતી હોય.

(૭) જ્યાં ફોજદારી કાર્યવાહી દેખીતી રીતે બદલરાદાથી પ્રેરિત હોય અને/અથવા જ્યાં આરોપી પર વેર વાળવાના આડકતરા હેતુથી અને અંગત તેમજ વ્યક્તિગત અદાવતને કારણે તેની સામે કિન્નાજોરી રાખવાના ઇરાદાથી કાર્યવાહી દૂષિત રીતે શરૂ કરવામાં આવી હોય."

હાલનો કેસ ઉપરોક્ત કેટેગરી ૧ અને ૭ હેઠળ આવે છે.

૧૬. ઉપરોક્ત વિશ્લેષણના સંદર્ભમાં, હાલની અરજી મંજૂર કરવામાં આવે છે. નવસારી જિલ્લાના ધોલાઈ મરીન પોલીસ સ્ટેશન ખાતે નોંધાયેલ સી.આર. નં. II-૧/૨૦૧૭ વાળી વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. તેમજ સદર એફ.આઈ.આર. માંથી ઉદ્ભવતી તમામ આનુષંગિક કાર્યવાહી આથી રદ અને બાતલ કરવામાં આવે છે. રુલ સંપૂર્ણ (એબ્સોલ્યુટ) કરવામાં આવે છે. ડાયરેક્ટ સર્વિસની પરવાનગી આપવામાં આવે છે.

(એ.એસ.સુપેહિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.